

Posudek na diplomovou práci kolegyně Ivety Žabové „Literární podoba pojmu existence v díle F. M. Dostojevského a A. Camuse“

Autorka této diplomové práce se soustřeďuje k problému existence. Uvádí čtenáře do problematiky velmi zdařilou explanačí základních pojmů, historickým zařazením tohoto filosofického proudu do souvislostí literárních, i teoreticko-filosofických. K tomu používá existenciální interpretace S. Kierkegaarda, L. Šestova a filosofie M. Heideggera. Jde jí o první aproximaci k problému prevalence existence před podstatou, proto bychom mohli kolegyni Žabové vytknout jisté povrchnosti, např. to že Kierkegaard uvažuje o více typech člověka, než je zde uvedeno. Chybí zde ironik a náboženský člověk. Nejvyšší typ je křesťan, jenž přijal své provinění a každý den znovu usiluje utrpením o pravost své víry, jež je výkonem paradoxním, v němž hegelovský rozmysl a rozum nestačí. Heideggerova existence je pojata také jen v prvním přiblížení, především ve vztahu k veřejnému anonymu „das Man“ a jeho vlivu na lidské Dasein. Přečteme-li si ale to, co chtěla autorka touto diplomovou prací dokázat, musíme uznat, že to není velká a zásadní chyba.

Velmi dobře pochopila důležitost „nicoty“, jež se objevuje jako základní nosný pilíř všech druhů existencialismu v evropské provenienci. Pak se již pomalu její zájem centruje k literární struktuře, významu a smyslu. Vstup do problematiky časového „večnění“ člověka, kterému říkáme „ex-sistence“ je kolegyní Žabovou mistrovsky analyzován v díle F. M. Dostojevského. Velmi brzy dojde čtenář k závěru, že to patrně byl tento spisovatel, jenž zasáhl bytostnou potřebu filosoficky se tázat u diplomantky I. Žabové. Kolegyně sleduje jednotlivé motivy protagonistů předních literárních děl F. M. Dostojevského, nikoli jen s potřebou co nejpřesněji popsat Dostojevského uměleckou deskripci, ale je vedena snahou po takové analýze, která by mohla pomoci i současnému čtenáři v jeho současných existenciálních problémech. Vybírá si fenomény, které jsou neustále znovu a znovu dotazovány, jako je utrpení nesmrtelnost, víra. Velmi poctivě ukazuje hloubky a dosah existenciálních úzkostí, nachází v případě „Ivana, Aljoši a Dimitrije“ tři typy kierkegaardovského pojetí člověka. Tato část práce je nejvyzrálejší. Kritická analýza díla Alberta Camuse představuje především poukaz na další důležitý fenomén existenciální filosofie, tím je absurdita, která v podstatě vystupuje v roli nicoty, prožívané člověkem ve dvacátém století. Nihilismus F. Nietzscheho koinciduje s těmito nálezy, možná je škoda, že tato souvislost byla opomenuta. Po stránce formální nelze práci nic podstatného vytknout. Do rozpravy navrhuji otázku: Jak souvisí Nietzscheův nihilismus s pocitem absurdity u Camuse? Pokud nebude diplomantka dělat chyby ve vlastní rozpravě, bylo by spravedlivé práci ohodnotit známkou: v ý b o r n ě

V Praze dne 26. 4. 2011

Prof. PhDr. Anna Hogenová, CSc.